

Serghei Nilus

**Pe malul râului dumnezeiesc
Însemnările unui ortodox**

Volumul II

© Doxologia, 2016

ISBN general: 978-606-666-471-4

ISBN Vol. II: 978-606-666-543-8

Serghei Nilus

**Pe malul râului dumnezeiesc
Însemnările unui ortodox**

Volumul II

Traducere din limba rusă de
preot profesor Teoctist Caia

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
2016

ANUL 1909

1 iulie

A trecut pe la noi părintele Nectarie. Dându-mi binecuvântare, mi-a reținut pentru scurt timp mâna mea în mâna sa și mi-a zis cu ton solemn și răspicat:

– În casa lui David este frică mare.

Și a început să râdă. Oare unde dispăruse toată seriozitatea?!

– Ce este? am întrebat. Ce înseamnă aceasta?

Părintele Nectarie a redevenit serios.

– Unul dintre schitenii noștri – mi-a răspuns el – a avut acum câteva zile un vis: parcă s-a uitat într-o parte a ușilor împărătești și spre groaza lui a văzut acolo înfățișarea unei fiare...

– A cărei fiare?

– A celei apocaliptice. Înfățișarea ei era atât de strașnică încât nici nu se poate descrie. Fiara aceasta și-a schimbat de trei ori înfățișarea cât timp a avut vedenia, rămânând aceeași fiară.

Apoi părintele Nectarie a dat din mână și a adăugat:

– De altminteri, ce poate să vadă și să viseze o minte slabă de monah?! Să nu dați nicio importanță cuvintelor mele...

5 iulie

Alexandra, sora unui prieten de-al meu, părintele Teodot, trăiește în orașul Uralsk. Este mai mare decât fratele ei

cu zece ani. Alexandra s-a măritat cu un rascolnic și, în urmă cu vreo douăzeci de ani, ea însăși a înclinat spre rascol, la secta numită „starușecia”¹. După cum mi-a spus părintele Teodot, această sectă nu are niciun fel de comuniune cu Biserica, nu recunosc preoția și o înlocuiesc cu bătrânele „evlavioase”. Acum vreo cinci ani, soțul Alexandrei, un rascolnic învederat, s-a dus să muncească în Siberia și de atunci nu s-a mai auzit nimic de el. Părintele Teodot a aflat toate acestea de la persoane străine, pentru că Alexandra încetase orice colaborare cu fratele ei.

Și iată că la sfârșitul lunii mai, anul trecut, aceasta a venit, pe neașteptate, la Optina.

– Voi vedea, a spus dânsa salutându-se cu fratele, te vei mântui sau vei pieri.

Optina i-a produs o atât de puternică impresie încât, așa cum mi-a spus părintele Teodot, i s-au deschis izvoare de lacrimi și a hotărât să se reunească cu Biserica Ortodoxă, să postească și să se împărtășească cu Sfintele lui Hristos Taine, de care, în nebunia ei, a fost lipsită atâția ani.

– Douăzeci de ani, spunea Alexandra fratelui ei, parcă am fost încătușată, iar în ultimii ani mă împietrisem cu totul. Toate acestea mă chinuiau și parcă un bolovan îmi stătea pe inimă, însă nu puteam face nimic, cu toate că recunoșteam starea mea de cădere de la Biserică. Dar și stăpâna mea, o rascolnică, tot timpul mă speria cu niște „cărți de fațadă”.

– Dar ce fel de cărți sunt acestea? l-am întrebat pe părintele Teodot.

– Sunt niște cărți ale rascolnicilor, cu poze. În aceste poze este înfățișată Biserica Ortodoxă ca un prestol al antihriștilor, iar preoții ei ca niște etiopieni sau murini². În

---

¹ Secta băbească.

² Murinul este, ca și etiopianul, un negru. În viețile sfinților, adesea, prin denumirea de murini sunt desemnați diavolii.

aceste cărți se găsește o astfel de poză: un preot unge oamenii cu untdelemn, iar pe mâna sa se încolăcește un șarpe. Preotul este înfățișat cu copite în loc de picioare și cu o coadă, care îi atârnă la spate. Am întreat-o pe sora mea dacă vede la mine coadă și copite. Apoi am sfătuit-o: să trăiești, să vezi, să iei aminte la toate, să te rogi, să mergi la mormintele stareților, iar aici, tu singură vei afla că ai mintea și rațiunea ta.

Și sora părintelui Teodot s-a întors cu toată inima la mama ei părăsită, Biserica.

Înainte de spovedanie, Alexandra i-a spus fratelui că are un profund sentiment de vrăjmășie față de taina pocăinței.

– Timp de douăzeci de ani am fost învățată că a te spovedi este o prostie. Cui să te spovedești? Unui popă? El însuși este mai rău și mai păcătos decât tine...

Când sora sa a venit la părintele Teodot, de la spovedanie, fără să știe de ce, a întreat-o:

– În această noapte nu ai văzut nimic în vis?

– Nimic. Dar de ce întreb?

– Am întreat doar așa...

Atunci părintele Teodot a povestit ceva referitor la vise, similar cu starea ei sufletească. Alexandra a ascultat cu atenție și a zis:

– Vă spun adevărul: visul pe care l-am avut în noaptea aceasta este așa de prost și de spurcat încât nici nu-l pot socoti vis.

– Dar ce ai văzut?

– Parcă eram îngrozitor de murdară, de zdrențăroasă, de ferfenițată și plină toată de păduchi. Îi tot adunam, iar cineva stătea lângă mine și mă ajuta să-i adun.

– Cum de consideri că acest vis nu are nicio importanță?! s-a mirat părintele Teodot. ți-a arătat ce este spovedania: erai murdară și plină de păduchi, te-ai hotărât să te spovedești și ai început să aduni păduchii. Aceștia sunt păcatele tale, iar cine te-a ajutat să-i aduni este preotul lui

Dumnezeu, fără ajutorul căruia nu i-ai fi putut culege în veac.

Înainte ca Alexandra să se împărtășească cu Sfintele Taine (unirea cu Biserica s-a săvârșit la chilie, prin spovedanie), în noaptea precedentă a avut un vis: stătea parcă la mormintele celor trei mari stareți de la Optina – Lev, Macarie și Ambrozie – și aceste morminte erau înconjurate de o lumină care îi lua ochii. Deodată, un fascicul din această lumină orbitoare se strecoară printre morminte și dinspre acesta a auzit o voce:

– Să nu crezi că te-a spovedit un preot: te-am spovedit Eu Însuși, Domnul și Dumnezeuul Tău. Privește cum strălucesc aceste morminte! Toți aceștia sunt mărturisitorii mei, care Îmi vestesc voia Mea și, prin taina spovedaniei, îmi aduc la Mine pe păcătoșii care se pocăiesc. Nu fi necredincioasă, ci credincioasă!

Alexandra s-a umplut de lacrimi când a povestit toate acestea.

7 iulie
Proorocul și fumatul.
Stareții și fumatul

Astă noapte am avut o criză puternică de tuse sufocantă. După cum se cuvine! Totul vine de la fumatul pe care nu pot să-l las – fumez din clasa a treia de gimnaziu – și acum sunt îmbibat tot cu această nicotină blestemată, probabil chiar a devenit parte integrantă a sângelui meu. Trebuie o minune ca să mă smulg din ghearele acestui viciu, căci nu am îndeajuns de multă voință pentru aceasta. Am încercat să mă las de fumat, nu am fumat vreo două zile, dar rezultatul a fost că m-a cuprins o așa deznădejde și înrăire, încât acest nou păcat a devenit mai amarnic decât cel vechi. Părintele Varsanufie chiar mi-a interzis să mai

fac asemenea încercări, reducându-mi porția zilnică la 15 țigări (înainte fumam fără limită).

– Nu totul deodată, nu totul deodată – îmi spunea starețul – toate la timpul lor. Va veni și clipa dumnezevoastră când vă veți lăsa, în sfârșit de fumat.

Starețul Iosif mi-a poruncit să mă rog Sfântului Mucenic Bonifatie și a zis:

– Nădăjduiește și nu dispera: la un timp, Dumnezeu îți va da să te lași!

Aceleași cuvinte mi le-a spus și părintele Anatolie. Și cu toate acestea, fumez și fumez, fără să țin seama de catarul³ căilor respiratorii, care îmi sfâșie organele interne.

Am fost odată la Sarov, la izvorul cuviosului Serafim, m-am vindecat un timp oarecare de tusea mea, dar nu m-am lăsat de fumat cu toate că duhovnicul meu de la Sarov a insistat mult asupra acestui fapt și iarăși m-am întors la boala mea din pricina căreia sufăr atât de mult.

În ograda moșiei noastre trăiesc doi nevoitori optineni: unul dintre ei este favoritul meu, părintele Bonifatie. Îi voi cere sfintele sale rugăciuni la ocrotitorul său ceresc – în ale mele rugăciuni nu nădăjduiesc prea mult.

8 iulie

Ziua icoanei Maicii Domnului de Kazan.

Ciudățeniile Lipocikăi. Fumatul meu și părintele Bonifatie.

„Reevaluarea matematicii”. Știința în nebunie.

Semnul timpului antihristic. Răsplată de o sută de ori

La Optina se sărbătorește hramul bisericii Icoana Maicii Domnului de Kazan, dar a fost puțină lume în biserica lui Dumnezeu. Lipocika noastră nu s-a dus nici la priveghere,

---

³ Catar – inflamație acută sau cronică a mucoasei unui organ, adesea însoțită de secreție abundentă (n. tr.).

nici la Liturghie, făcând caz de starea ei de sănătate. Din ziua când a venit, nu a fost nici la biserică, nici la mormintele stareților, nici la cei în viață nu s-a dus, oricât am insistat. Devine nervoasă, neliniștită de cum începem să discutăm despre acestea și, vrând-nevrând, trebuie să o lăsăm în pace și să nu insistăm, văzând ce reacție are la vorbele noastre. Am scos-o cumva din curtea noastră, să se plimbe prin pădure și, plimbându-se și tot vorbind cu ea, fără să observe, ne-am apropiat de schit. Lipocika nu avea nicio idee despre împrejurimile Optinei și nici nu știa unde se află schitul. Deodată s-a oprit în loc și a întrebat alarmată:

– Vreți să mă duceți la stareți, în schit?

– Nici nu m-am gândit! (Trebuie să recunosc că am avut o asemenea idee).

– Nu, nu, vă rog – și Lipocika a grăbit pasul. Eu nu merg la schit: îmi este frig, este umed, iar eu sunt răcită. Să mergem acasă... Cândva vom merge, altădată, dar acum să mergem mai repede acasă, am înțepenit.

Și avea o voce de-a dreptul străină!... Mi s-a părut ceva ciudat.

La portița grădinii noastre l-am întâlnit pe părintele Bonifatie.

– Părinte, rugați-vă mijlocitorului dumneavoastră ca să mă las de fumat.

– Eu chiar pentru asta mă rog; tu ești un domn bun, dar obiceiul tău este rău. Mă rog, mă rog! m-a liniștit părintele Bonifatie.

Iar pe urmă, eu, păcătosul, n-am mai răbdat și mi-am fumat otrava. „Sunt un om sărman! Cu mintea slujesc, vreau să slujesc Legea lui Dumnezeu, dar cu trupul slujesc legea păcatului. Ce rugăciuni mă vor izbăvi de patima mea?...”

Într-o discuție, musafira noastră ne-a dat o probă de confuzie și de anarhie în gândire încât îmi era groază să ascult... Prânzeam și discutam despre cele se întâmplă acum în lumea

de unde tocmai venise și de unde noi – slavă lui Dumnezeu! – plecasem de multă vreme.

– Știți dumneavoastră – ni s-a adresat Lipocika – că acum se face o reevaluare a tuturor lucrurilor, încât și axiomele matematice se clatină. Iată, dumneavoastră, desigur ați fost încredințați că două linii paralele nu se întretaie în infinit. Știința de acum respinge acest punct de vedere și demonstrează că aceste linii se întâlnesc la infinit.

– Lipocika! am exclamat noi, toți, cei care stăteam la masă. Aceasta este o nebunie!

– Nicidecum – a replicat ea cu cu înflăcărare. Nu este nicio nebunie! Așe-zați-vă pe calea ferată, între șine, și priviți în depărtare: nu veți vedea, oare, că liniile se întretaie?

– Lipocika, aici este vorba de iluzie optică! Cine face teorii matematice bazându-se pe iluzii?!

– Ei, da, iluzii! a țipat Lipocika. În lumea văzută avem de-a face doar cu reprezentările noastre despre aceasta și nimic mai mult, iar noțiunile noastre despre lume sunt iluzii...

Doamne, câte am mai auzit! Era inutil să ripostezi, deoarece pentru Lipocika toate erau un fleac. Reevaluarea matematicii era fundamentată pe autoritatea unei rude a ei, un profesor destul de cunoscut al cărui nume nu îl voi aminti.

– Ascultați! mi s-a adresat unul dintre cei ce împărțeau cu noi acea trapeză. Nu mi-am putut înclina inima ca să cred în convingerea dumneavoastră privind apropierea timpului lui antihrist; dar dacă este adevărat că știința a ajuns acum la o astfel de nebunie, atunci încep să cred că „cel disprețuit” este, într-adevăr, aproape, încât lumea nu poate să se aștepte la o mai mare anarhie în gândire decât această teorie.

– Și luați aminte – a remarcat unul dintre interlocutori – această teorie, cu toată absurditatea ei, nu este lipsită de un oarecare sens satanic acoperit: obligându-te să crezi minciuna intersectării liniilor paralele la infinit, această teorie respinge infinitul și, prin urmare, veșnicia și pe Dumnezeu.

Nu este acesta un semn al vremurilor? mi-a trecut și mie prin minte. Desigur este un semn! Dar când aceeași Lipocika se dezice de influența ce o au asupra ei reevaluatorii valorilor spirituale și vorbește de ele fără să o afecteze, precum la gramofon, atunci cuvintele și povestirile ei dezvăluie perle care înfrumusețează orice comoară.

Am adus în discuție trecutul Lipocikăi și nu a avut unul dintre cele mai ușoare... Soția și-a amintit de acele vremuri când a cunoscut-o. Ba una, ba alta și Lipocika și-a amintit un episod din acel timp, pe care ni l-a povestit:

– Era acum vreo treizeci de ani. Eram atunci de-a dreptul tinerică, dar dusesem deja multe necazuri pe umeri: aveam un bărbat care suferea de o formă cronică de alienare mintală. Nu aveam niciun fel de mijloace de trai. Dumnezeu este însă milostiv, s-au găsit niște oameni buni, care au avut grijă de noi: mi-au dat un serviciu, iar soțul a fost internat la un sanatoriu pentru bolnavi mintali. Puteam să trăiesc cât de cât liniștită, fără teama zilei de mâine. Adevărat, îmi era destul de greu și la serviciu. Salariul era mic și îl cheltuiam aproape în întregime cu întreținerea și tratarea soțului bolnav. Masa și locuința le suporta statul, dar o duceam destul de greu. O mare susținere morală, în timpul acela, am avut-o din partea surorii mele, care trăia împreună cu soțul ei la Udelna: mergeam adesea la dânsa pentru a-i împărtăși durerea. Pentru a ajunge la sora mea trebuia să merg cu tramvaiul tras de cai de la Piața Mihailovskaia până la Gara Finlanda. O dată m-am urcat într-un vagon deschis și am văzut lângă vagon un muncitor cu o mână sângerândă, legată cu un bandaj. Mi s-a făcut milă de el. M-am ridicat și m-am dus la dânsul și l-am întrebat ce are la mână. Mi-a spus că și-a rupt mâna la muncă. „Văd – i-am răspuns – este o fractură complicată: sângele picură. Trebuie să mergi la spital cât mai repede.” „Am fost la Obuhovska – mi-a zis – dar nu m-au primit pentru că nu mai erau locuri. Mi-au dat un bilet pentru spitalul de la Udelna,

dar nu pot merge până acolo, n-am bani.” „Ia loc – i-am spus – mergi cu mine, te voi duce până la Udelna.” Muncitorul meu nu putea urca în vagon de unul singur, așa că am rugat un sergent de stradă, care era în preajmă să-l ajute. L-am așezat lângă mine și am plecat. Atunci am realizat că printre cei din jur nu s-a găsit nimeni care să-l compătimească, dimpotrivă. Priveau la mine cu un surâs zeflemitor: nu mai are ce face muierea și se afișează cu virtutea ei! Mi s-a părut sau chiar era așa, însă într-un timp am vrut să renunț la intenția mea, dacă mila nu ar fi învins tulburarea mea falsă. L-am dus pe muncitor până la Udelna. L-a stație m-a întâmpinat cumnatul meu și împreună cu acesta l-am aranjat pe suferind la spital. I-am dat 50 de kopeici pentru un ceai și pesmeți. Am vrut să-i mai dau și pentru o franzelă, dar nu mai aveam nimic în portofel. Avusesem patru ruble dar acum nu mai era decât niște mărunțiș ca să mă întorc acasă. Exact trei ruble m-a costat muncitorul meu rănit. „Domnișoară, mi-a zis el cu lacrimi în ochi, spune-mi numele tău, ca să știu cum să te pomenesc la rugăciune.” I-am spus, și cu aceasta ne-am despărțit și nu l-am mai văzut de atunci. Eu și cumnatul ne-am dus la vilă. Pe drum, mă frământam: trebuie să trăiești, Olimpiada, până la salariu mai ai o săptămână, nu ai cu ce să trăiești. Ai mai fi avut acum 3 ruble dacă... Aici m-am prins pe mine însămi cu acest gând rău și, drept răspuns, am zis cu voce aproape tare: „Dar Dumnezeu a promis să dea însuțit pentru fiecare bine făcut aproapelui. Fie voia Sa cea sfântă: se va gândi El cumva și la mine.” Ne-am apropiat de vila cumnatului, iar sora mea, văzându-ne de pe terasă, încă de departe a strigat: „Lopoci-ka, te felicit! Vino mai repede și dă o semnătură: ți-au venit pe adresa noastră trei sute de ruble!” Datorită bucuriei neașteptate, aproape că mi s-au tăiat picioarele. Am desfăcut plicul și mai să nu-mi cred ochilor: erau trei bancnote de culoarea curcubeului și o scrisoare de la un domn necunoscut. Acesta scria: „Sunt un prieten vechi al soțului dumneavoastră

și îi eram dator cu trei sute de ruble. Am auzit că este bolnav, iar dumneavoastră sunteți într-o situație dificilă, de aceea am hotărât să vă plătesc dumneavoastră datoria.” Doar atât spunea în scrisoare, nici semnătura nu am putut să o descifrez, deci nu știu cine a fost binefăcătorul meu... Dar gândiți-vă: am dat în dar 3 ruble, precum văduva bănuții ei, și, deja, am primit 300! Dumnezeu, doar Dumnezeu le face pe toate!

Toți ne-am îngrămădit să o sărutăm pe Lipocika noastră, înduioșați, emoționați...

– Dar vă amintiți – a întrebat-o soția mea – cum ați învățat troparul sărbătorii icoanei Maicii Domnului de la Kazan?

– Cum să nu-mi amintesc – a strigat cu vioiciune Lipocika. Se uită, oare, astfel de lucruri?

– Cum? Ce? au început să cadă întrebările din toate părțile.

– Toată povestea mea are doar câteva cuvinte: Maica Domnului m-a învățat!

– Cum așa?!

– Să vedeți cum! Întotdeauna am cinstit foarte mult icoana Maicii Domnului de Kazan și am avut parte de multe minuni. Cineva mi-a spus într-un rând: „Dar dumneavoastră știți troparul Împărătesei Cerești de Kazan?” Nu-l știam. Am început să-l învăț (e vorba de „Apărătoare grabnică”), dar era atât de lung că nu l-am putut învăța. Odată, repetându-l, am ajuns chiar să plâng pentru că nu-mi aminteam decât „Apărătoare grabnică” și mai departe nici-un cuvânt. Într-o noapte, după ce am adormit, văd că vine la mine Însăși Împărăteasa Cerului și îmi spune: „De acum vei ști troparul Meu și ți-l vei aminti până la moarte!” Din cauza emoției, m-am trezit toată în lacrimi și, desigur, troparul acesta mi-l amintesc și acum⁴.

---

⁴ Este vrednic să amintim că prietena noastră, Olimpiada Teodorovna, s-a sfârșit pe data de 14 octombrie 1911, Și a noua zi de pomenire a fost pe data de 22 octombrie, de ziua icoanei.

Dar de ce, oare, Lipocika noastră își bate capul cu feluriți profesori care reevaluează lucrurile de valoare?!

10 iulie

O controversă cu Lipocika.

Moartea unei cursante și vederea raiului

Am avut iarăși o controversă cu Lipocika.

– Hristos, prin moartea Sa pe cruce, pe toți i-a mântuit! a țipat ea la mine. Ați auzit? Pe toți! Nu vreau să cunosc ideile dumneavoastră despre Hristos, ca ale unui inchiizitor din Evul Mediu...

Sărmana noastră Lipocika, la un moment dat, a fost o vizitatoare sânguincioasă a unor renumite cercuri filosofico-religioase: acestea i-au încurcat cel mai mult căpșorul...

– Chiar și necredincioșii și cei care se împotrivesc lui Hristos nu sunt lipsiți de partea lor în Împărăția luminii și vă pot aduce argumentele mele!

– Vă rog! i-am spus eu.

– Am niște dovezi la care nu veți putea aduce obiecții.

– Ce fel de dovezi?

– Dovezi de sus – vedenii – mi-a răspuns ea pe un ton liniștit și serios.

Cunoșteam firea spirituală delicată a Lipocikăi și credeam în capacitatea ei de a vedea ceva din acea lume, unde rar se dă cuiva să privească fără să fie pedepsit. De aceea am fost prudent.

– La cursurile noastre⁵ învăța o cursantă destul de bună și foarte simpatică, dar, din păcate, omul ei lăuntric

---

⁵ Olimpiada Teodorovna a fost timp îndelungat directoarea unor cursuri pentru femei, destul de cunoscute la Petrograd.

era contaminat și hrănit cu totul de duhul vremii, nu numai de duhul necredinței, dar și de împotrivirea cea mai rea, de vrăjmășia față de tot ce aparținea credinței. Această față s-a îmbolnăvit, și doctorii au stabilit că nu mai avea mult de trăit. Văzând că sfârșitul ei este aproape, am început, puțin câte puțin, să o conving să se întoarcă la Biserică, dar mai ales să se spovedească și să se împărtășească cu Sfintele lui Hristos Taine. Nu a vrut să mă asculte și așa a murit în vrăjmășie față de credința ortodoxă. Dumneavoastră știți clădirea unde se țineau cursurile noastre și vă amintiți că deasupra locuinței mele se găsea biserica noastră. În această biserică a fost așezat sicriul până la înmormântare. În ajunul înmormântării, înainte de culcare, am intrat în biserică și m-am rugat lângă sicriu, așa cum am putut, din toată inima, pentru liniștea sufletului cursantei mele, am coborât la mine în casă, mi-am făcut rugăciunea înainte de somn, m-am culcat și mă gândeam la destinul ei de dincolo de mormânt. Am vrut chiar să sting lumânarea, dar nu am putut adormi din cauza gândurilor grele... Am citit din *Evangelie*... Nu puteam dormi, stăteam cu ochii deschiși și cu lumânarea aprinsă! Dormitorul meu avea patru ferestre: două pe un perete și două pe altul, iar între ferestre era câte o nișă. Deodată, în una dintre aceste nișe a apărut în fața mea, ca și cum ar fi fost vie, figura adormitei așa cum era de obicei și cum mă obișnuisem să o văd: în rochie și cu o năframă – așa cum se îmbrăcau elevele noastre. Figura a dispărut. În aceeași clipă, cealaltă nișă a dispărut ca și cum s-a dat în lături, și înaintea ochilor mei a apărut ceva neînchipuit de frumos, că inima mea a încremenit de încântare. Am sărit din pat și am avut timp să strig doar „Ah!” și totul a dispărut. Până ce mi-am venit în fire, tabloul văzut se ștersese din memorie și doar inima continua să freamăte de încântarea celor văzute și care nu pot să fie exprimate de limba omenească. Când m-am mai liniștit, am luat o hârtie și un creion, care se găseau întotdeauna pe o măsuță în dormitor,

și am vrut să schițez măcar umbre... Dar nu am putut, deoarece o asemenea imagine nu există nici pe pământ, nici în plăsmuirile omenești. În aceeași clipă m-am gândit că judecata lui Dumnezeu nu este judecată omenească: mă întristaseram pentru destinul de dincolo de mormânt al elevei mele, dar mila lui Dumnezeu mi-a descoperit acel loc al raiului, unde a fost chemată pentru desfătarea sa veșnică.

Nu fără tulburare am ascultat această povestire: inima simțea că în aceste cuvinte este un sfânt adevăr, nu un fals, nu o ademenire demonică, dar în același timp inima nu se putea împăca cu acea concluzie dedusă de căpșorul confuz al Lipocikăi.

– Lipocika, cum ai văzut-o pe eleva ta? Ea era într-o nișă, iar vedenia raiului în alta?

– Da!

– În acel rai, am continuat eu, ați văzut-o? Atunci este clar că interpretarea dumneavoastră nu este corectă. Nu poate fi corectă: pentru vrăjmășia față de Dumnezeu și Hristosul Său nu se poate uni cu dragostea Dumnezeiască în Edenul desfătării. Și sufletului elevei și dumneavoastră vi s-a arătat raiul și lucrul acesta este indubitabil pentru mine, dar pentru acest suflet ușile raiului au rămas închise și ea nu a intrat și nici nu putea intra acolo. Altfel ar trebui să ne lepădăm de toată credința noastră, lucru pe care nu vi-l dorim sub nicio formă.

Am spus toate acestea cu impulsivitate și, spre mirarea mea, Lipocika, înclinată la fiecare pas să mă contrazică, de data aceasta nu mi-a replicat nimic.

Notez cu cea mai mare exactitate evenimentele și discuțiile zilnice, așa că am inclus în paginile jurnalului meu și această discuție cu Lipocika. Însă acum mă gândesc: sunt eu oare îndreptățit să judec atât de categoric sufletul acestei cursante a Olimpiadei Teodorovna? Nici Tatăl nostru Ceresc nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului Său (*In 5, 22*).

13 iulie

Ispită și mângâiere. Cuviosul Serafim și monahiile. Povățuirea unui ascultător din schit

Ieri seară a trecut pe la mine un student în anul IV la Academia Teologică de la Moscova, un oarecare S. I. V.⁶

– Dumneavoastră ați publicat convorbirea Cuviosului Serafim cu Motovilov despre țelul vieții creștine? m-a întrebat el.

– Eu.

– Aș dori să aflu: ați găsit, într-adevăr, între hârtiile lui Motovilov, această convorbire sau ați alcătuit-o dumneavoastră?

– Cu alte cuvinte, ați dori să vă convingeți dacă nu am mințit cu privire la Cuviosul?

– Dar de ce mă condamnați atât de aspru? Simplu: nu ați atribuit altuia ceea ce vă aparține?

M-am mirat de atitudinea acestui tânăr, dar nu am vrut să se rușineze. I-am răspuns fără mânie:

– Cum aș putea minți în fața Cuviosului?

– Păi, de ce vă întreb?! s-a lăudat el. Eu sunt legat duhovnicește de o sihăstrie (a dat numele unei sihăstriei renumite din Rusia Centrală) și acolo unii monahi au dat foc la broșura dumneavoastră care conține această convorbire, gă-sind-o eretică.

„Eu nu am mințit în fața cuviosului, însă monahii acelei sihăstrie nu sunt oare rodul născocirilor tale, prietene?” Am gândit așa, dar nu am spus-o.

---

⁶ Serghei Nicolaevici Voinov, acum ieromonahul Serapion.